

ONDER DE AANDACHT

VAKANTIESLUITING PUBLICATIEBUREAU

Het Publicatiebureau van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg is wegens vakantie in de maanden juli en augustus gesloten. De verwerking van schriftelijke bestellingen ligt in de genoemde periode volledig stil.

OPROEP VOOR VELDWERKERS BIJ ADDERONDERZOEK MEINWEG

Voor een telemetrisch onderzoek worden thans veldmedewerkers gevraagd die in het kader van hun studie of stage gezenderde adders in het veld willen volgen. Ze zullen worden ingewerkt en begeleid door de projectleider. Voor de nodige ontheffingen en vergunningen wordt gezorgd. Tevens kan worden bemiddeld in het huren van een kamer in Roermond. In principe zullen de gezenderde dieren iedere dag in het veld dienen te worden opgespoord. In het weekend kan in overleg het werk door anderen worden overgenomen. Een mogelijke financiële vergoeding kan in onderlinge samenspraak worden geregeld. Mensen die interesse hebben kunnen na contact te hebben opgenomen met de projectleider mogelijk al direct worden ingezet.

BESCHRIJVING TELEMETRISCH ONDERZOEK

Uit de meerjarige studie vanaf 1976 zijn de verblijfplaatsen van adders in voor- en najaar thans redelijk goed bekend. Het aantal overwinteringplekken is voorlopig vastgesteld op ongeveer 25. De exacte locatie van een aantal plekken is echter nog niet achterhaald. Voor de beheerder is het belangrijk dat deze plaatsen tot op de meter gelokaliseerd worden. In deze hibernacula concentreren de dieren zich 's winters. Een slecht beheer in deze periode kan een verlies van een groot aantal dieren betekenen.

Het is met uitzondering van de zwangere vrouwtjes niet bekend waar de dieren zich ophouden in de zomerperiode. Mogelijk dat de omringende bosgebieden en andere delen van het terrein een belangrijk zomerbiotop voor de adder vormen. Om uit te zoeken hoe

de adders tijdens de zomer van het terrein gebruik maken zijn in eerste instantie vier mannelijke dieren van een zender voorzien en is het de bedoeling deze enkele jaren te volgen. Als de ervaringen in 2001 aan de verwachtingen voldoen zullen in het voorjaar van 2002 meerdere dieren van een zender worden voorzien.

Bij het telemetrisch onderzoek wordt gebruik gemaakt van de expertise van de Faculteit Diergeneeskunde te Utrecht voor wat betreft de implantatie van de zenders. De ontwikkeling van zenders en ontvangstapparatuur ligt in handen van Alterra (voorheen IBN-DLO). De gebruikte zenders worden speciaal voor dit onderzoek en deze diersoort geconstrueerd.

Tegelijk met de genoemde pilotstudie met zenders wordt de mogelijkheid onderzocht om gebruik te maken van microchips die bij de dieren kunnen worden ingespoten. De reikwijdte van de chips is aanzienlijk minder dan de zenders, ze hebben echter als voordeel dat de chirurgische ingreep bij de dieren tot een minimum wordt teruggebracht. Een ander voordeel van deze methode is dat de dieren van een elektronisch nummer worden voorzien zodat individuele herkenning ook mogelijk wordt zonder dat de adders behoeven te worden gevangen. Onderzoek aan adders in het buitenland heeft aangetoond dat deze methode zeer goede resultaten oplevert. Ook deze pilot wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van drs. A. Lenders.

Het deelonderzoek wordt mogelijk gekoppeld aan een versnipperingonderzoek aan reptielen door Alterra onder verantwoordelijkheid van drs. Rob Bugter.

Opgave en inlichtingen bij Ton Lenders, email: ajw.lenders@wolmail.nl.

PADDESTOELENCURSUS

Wat is mooier dan in de herfst de kleurenpracht van de natuur te beleven en om paddestoelen met al hun kleuren en vormen te zoeken en waar te nemen. Voor iedereen die geïnteresseerd is in paddestoelen en deze wil leren determineren, wordt in de herfst gestart met een paddestoelencursus in Horst-Melderslo. Elke IVN-afdeling of Genoot-

schapskring heeft wel een aantal leden die speciale interesse hebben in paddestoelen. De cursus wordt gegeven door de ervaren paddestoelkundigen Marjo en Nico Dam en Stip Helleman. De cursus bestaat uit vier lessen. Deze zijn gepland op dinsdagavond 11 september en 2, 9 en 23 oktober. De lessen vinden plaats in de Streekboerderij en Champignonmuseum "De Locht" in Horst-Melderslo.

De kosten van de cursus bedragen 34 gulden. Boek en cursusmap kosten 23,50 gulden.

Geef u snel op want er kunnen maximaal 25 cursisten aan deelnemen!

Opgave en nadere inlichtingen:
Paddestoelen Studiegroep Limburg,
Peter Verheesen,
De Beaufortstraat 1,
6231 EB Meerssen.
Tel. 043-364 99 93.
Email: euromycos@planet.nl.

De cursus wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de provincie Limburg.

VUURVLIEGJES GEZOCHT

Er zijn aanwijzingen dat het aantal vindplaatsen van vuurvliegjes in Nederland sterk terugloopt. Toch zijn er in Zuid-Limburg nog tientallen (en misschien wel honderden) plaatsen waar ze voorkomen. Door het groenige licht dat zowel de larven als de volwassen exemplaren afgeven zijn vuurvliegjes onmiskenbaar. Alleen de mannetjes (de vuurvliegjes) kunnen vliegen; de vrouwtjes en de larven (de glimwormen) zitten op de grond. Er komen drie soorten vuurvliegjes (familie *Lampyridae*) voor in Nederland. Ik ga er van uit dat vrijwel alle waarnemingen betrekking hebben op de meest algemene soort: *Lampyris noctiluca*. In de Tirion Nieuwe Insectengids (M. Chinery, 1997) staat een beschrijving van de drie soorten.

Om een beeld te krijgen van de verspreiding verzoek ik iedereen die vindplaatsen weet ze door te geven (adres zie onderaan). Oude waarnemingen zijn ook welkom. De precieze vindplaats kunt u aangeven op een kaartje

(liefst een kopie uit de topografische atlas) of met Amersfoort-coördinaten (twee cijfers achter de komma) die ook in de topografische atlas vermeld staan. Graag ook de datum en vooral het jaartal vermelden. Ook wil ik graag een beschrijving van de vegetatie waar de vrouwtjes en de larven zitten (de glimwormen). Het is vooral van belang of ze direct onder bomen of struiken zitten of in de buurt ervan. Ook informatie over het beheer (maaien, begrazen of niets doen) is van belang. Een schatting van de aantallen (glim-

wormen en vuurvliegjes apart) kunt u ook vermelden. Van de glimwormen kunt u ook een schatting maken van het hoogste aantal exemplaren per vierkante meter. De larven en de vrouwtjes hebben een verschillend glimpatroon. Om een onderscheid te kunnen maken, zou u daarnaast een beschrijving van het glimpatroon kunnen doorgeven.

Ik heb de indruk dat ze veel onder bomen zitten met een niet te dichte ondergroei, bijvoorbeeld veroorzaakt door een maaibeheer. Ook lijken ze een voorkeur te hebben

voor vochtige plekken. Kansrijke plekken voor waarnemingen zijn bosranden, parken, wegbermen, tuinen en visvijvers. De mannetjes zijn vooral op warme zomeravonden en nachten actief. De glimwormen zijn bij warm weer van april tot en met oktober te zien.

Waarnemingen doorgeven aan:
Robert Huynen
Bremersweg 11, 6419 PD Heerlen

BINNENWERK BUITENWERK

VRIJDAG 6 JULI bezoekt de **Plantenstudiegroep** onder leiding van Fons Reijerse de Oostrumse beek en het Geysters ven. Moerashertshooi, Vlottende bies en Klein glidkruid zijn plantensoorten die onder meer aangetroffen kunnen worden. Belangstellenden bevinden zich om 10.00 uur bij NS-station Venray.

DONDERDAG 12 JULI trekt Eduard Blink met geïnteresseerde plantenliefhebbers weer naar de omgeving van Ittervoort. Deze inventarisatie van de **Plantenstudiegroep** vertrekt om 9.30 uur vanaf de parkeerplaats de Geusselt (nabij McDonalds) en om 10.00 uur bij de kerk van Ittervoort. De excursie duurt tot circa 13.00 uur.

ZATERDAG 14 JULI houdt **FLORON** een streepexcursie naar de omgeving van Venray. Leden van de **Plantenstudiegroep** kunnen hier ook aan mee doen. Fons Reijerse verwacht plantenliefhebbers om 10.00 bij NS-station Venray.

ZATERDAG 14 JULI verzorgt de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar de Brunssummerheide, waarbij in het bijzonder de oevers van de Rode beek bekeken worden. Samenkomst bij NS-station Heerlen (noordzijde). Vertrek om 10.00 uur. Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

DONDERDAG 19 JULI organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een practicumavond. Deze avonden zijn bedoeld om vondsten te bekijken, te bediscussiëren en uiteindelijk te determineren. De bijeenkomst wordt gehou-

den in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek aan de Ransdalerstraat 64, te Ransdaal. Aanvang 19.30 uur. Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERDAG 28 JULI houdt de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar het Kolmonderbosch bij Nyswiller. Samenkomst om 10.00 uur bij busstation Gulpen. Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZATERDAG 4 AUGUSTUS verzorgt de **Plantenstudiegroep** een excursie in de omgeving van Limbricht. Eduard Blink vertrekt om 10.00 uur vanaf NS-station Sittard (uitgang Limbrichterveld).

ZATERDAG 11 AUGUSTUS houdt de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar het Imstenraderbosch bij Benzerade. Samenkomst bij NS-station Heerlen (noordzijde). Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055). Aanvang 19.30 uur.

DONDERDAG 16 AUGUSTUS organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een practicumavond. Deze avonden zijn bedoeld om vondsten te bekijken, te bediscussiëren en uiteindelijk te determineren. De bijeenkomst wordt gehouden in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek aan de Ransdalerstraat 64, te Ransdaal. Aanvang 19.30 uur. Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).

ZONDAG 19 AUGUSTUS staat bij de **Mollusken Studiegroep Limburg** de Bemeler-

berg op het programma. Er wordt vertrokken om 10.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de kerk van Bemelen. Opgave bij Stef Keulen (tel. 045-40553602).

ZATERDAG 25 AUGUSTUS bezoekt de **Plantenstudiegroep** "Het verdronken land van Saeftinge". Voorafgaand aan de excursie wordt ook het bezoekerscentrum bezocht. Deze excursie vereist oude kleren en oude schoenen of laarzen, want de zuigkracht van de zeeklei mag niet onderschat worden! Er wordt om 9.00 uur vertrokken vanaf NS-station Maastricht of men bevindt zich om 13.00 uur bij het bezoekerscentrum Saeftinge Emmaweg 4, Nieuw-Namen (Emmadorp). Deelnemers moeten zicht van tevoren opgeven bij John Adams (tel. 045-5723169 of e-mail j.b.adams@12move.nl). De kosten verbonden aan deze excursie zijn f 11,- per persoon.

ZATERDAG 25 AUGUSTUS organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een excursie naar de Sint Pietersberg bij Maastricht. Daar wordt de Observant bezocht. Vertrek vanaf de achterzijde van NS-station Maastricht (Meerssenerweg). Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055). Aanvang 19.30 uur.

DONDERDAG 30 AUGUSTUS organiseert de **Paddestoelenstudiegroep** een practicumavond. Deze avonden zijn bedoeld om vondsten te bekijken, te bediscussiëren en uiteindelijk te determineren. De bijeenkomst wordt gehouden in het IVN-zaaltje onder de bibliotheek aan de Ransdalerstraat 64, te Ransdaal. Aanvang 19.30 uur. Bij deelname wordt verzocht van tevoren contact op te nemen met Piet Kelderman (tel. 043-6016055).